

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Uredništvo v Alojzijevejšču, upravništvo v Marijanišču.

Spomenica o orglah ljubljanske stolnice.

(Spisal prof. Josip Smrekar.)

(Dalje).

Prizadeval sem si, določiti potrebno število spremenov tudi po drugi poti, namreč primerjaje drugotne nove orgle (oziroma število njih spremenov) s cerkvenimi prostori, v katerih stoje. Kaže se pa tu velika razlika. Za lažji pregled hočem nastopno predstaviti nekatere v kolumnah; kubična vsebina dotičnih cerkev stoji na prvem mestu, potem število spremenov njih orgel; in na zadnjem mestu za našo stolnico po merilu onih relativno potrebno število spremenov:

Ime cerkve	Kubična vsebina v m ³	Šte- vilo sprem.	Relativno po- trebna spren.- za stolnico
Samostan Emavs v Pragi	17.100	62	52
Št. Lambert na Štajerskem (1903)	17.500	46	38
Sv. Florijan pri Linu	25.200	78	45
Frančiškanske orgle v Ljubljani	13.800	44	46
Uršulinske orgle v Ljubljani	12.100	30	36
Sarajevo, stolnica	6.330	22	50
Ratisbona, sv. Cecilije cerkev	7.760	30	56
Sekovska opatijska cerkev (1905)	10.800	38	51
Zagreb, stolnica	33.000	52	26
Gradec, cerkev presv. Srca Jezusovega	22.700	36	23
Djakovo, stolnica	37.800	52	20

Kakor ta pregled kaže, daje to primerjanje jako velike razlike o pri- stojnem številu spremenov za nameravane nove stolne orgle: med 20 spre-

meni (to bi bilo manj, kot jih imajo sedaj šentjakobske v Ljubljani) in med 56 spremenjeni; prvo jasno mnogo premalo, drugo pa preveč. Razlika ta pač tudi od tega izvira, da so n. pr. orgle Srea Jez. cerkve v spremenjenih disponirane za največjo moč (trije Principali 16', štirje Principali 8', tri Principal-oktave 4' i. t. d.); v Ratisboni (sv. Cecilije cerkev, 1902) se je pa gotovo gledalo posebno na tamošnjo „šolo za cerkveno glasbo“.¹⁾ — Sredina bo tudi tukaj prava in ako vzamemo za merilo nam znane krasne orgle uršulinske (rajnega Goršiča neprekošeno delo), ki nikakor niso premočne, temuč pri polni cerkvi znabiti še za spoznanje premile, in pa tukajšnje (vsled hudega sapnega pritiska) sedaj nekoliko premočne frančiskanske orgle: pridemo do istega zaključka, kakor po Walekerjevi cenitvi, namreč na 36 spremenov ad minimum — pa rajši par spremenov več — kot potrebne za stolne orgle.

Tega števila sem se toraj jaz pri sestavi nove dispozicije oprjel, ter dodal še štiri spremene, ki so pa deloma izposojeni iz drugih večjih spremenov (8 stopni iz 16 stopnih), to pa le v pedalu, kjer se itak ne igra izlepa z obema nogama v oktavah, in je torej izrabljenje oktav brez škode na moči, pač pa koristijo mnogo jasnosti in različnosti pedalnega glasu; seveda dobijo ti izposojeni spremenjeni za svojo zgornjo oktavo lastne (male) piščalke.

Ravno imenovana izposoditev spremenov je pri novih stolnih orglah razun prihrambe stroškov potrebna še iz drugega razloga, namreč zaradi štedljive izrabe ne preobilnega prostora v omarah. Ta ozir nas privede zdaj k novemu in jako važnemu vprašanju: koliko prostora zahtevajo novošegne orgle s 37 (oziroma 40) spremenjeni? in je li mogoče jih pošteno spraviti v prostor starih omar? Tudi za to vprašanje imamo kot odgovor neko splošno pravilo Walekerjevo, ki zahteva za posamezen spremen po 0.25 m globočine ob 2.5 do 3.5 m širjave sapnice (po razni velikosti orgel), toraj po 0.62 — 0.87 m² prostora v planoti. Ker bodo nove

¹⁾ Da so te (Steinmayerjeve) orgle za imenovano cerkev premočne, prizna P. Kruttschek v „Musica sacra“, 1904 str. 116: „Auch die Orgel erschien mir . . . im Werke zu stark und namentlich zu scharf“. — Drugače pa sodi isti kritik o samostanskih orglah emavskih v Pragi („Musica sacra“ 1904, str. 115): Die dreischiffige schöne [gothische Hallen-] Kirche ist nicht übermäßig groß [dolgot njena enaka z ljubljansko stolnico, visočina celo še manjša, pač pa širjava v ladji mnogo večja], besitzt aber eine prächtige Orgel mit etwa 65 (recte 62) Stimmen. Durch Doppelungen kann ein Ton auf 105 Stimmen gebracht werden. Sie hat 3 Manuale, einen 32' im Manual, im Pedal außer einem 32' (Bourdon 32') auch Posaune und Bombarde 16', Schweller, Combinationszüge, daß man verwirrt werden möchte (kar je, žal! pri sila kompliciranih novejših orglah istina — izvzemši njihovega stalnega organista), elektrischen Antrieb — kurz alle modernen Errungenschaften sind verwertet. (Natančna dispozicija njihova je navedena v „St. Benedikts-Stimmen“ 1898 str. 381). Trotz aller Fülle klingt die Orgel aber nicht übermäßig stark. Der Ton ist mächtig, aber rund und gefällig, niemals scharf oder schreiend“. On pripisuje to ozki omari v katero so stisnjene (kar je res, ker imajo samo kakih 31 m² in 8 m visočine — tudi stojšče njihovo ob vzglavju desne stranske ladje prav pod stropom ni posebno ugodno), deloma pa „der gelungenen Disposition, die Achtfüßer dominieren“ (30 jih je, med njimi 11 ozko menzuriranih).

stolne orgle pač večje vrste, se bode pri njih ta potrebščina blizala bolj drugi, večji številki (0·87 m²), kot prvi.

Oglejmo si pa v ta namen še v nekaterih novejših orglah za sapnice faktično uporabljeni prostor:

Franciskanske orgle v Gradcu, (Goršič), 11·6 m ² za 23 spremenov	Za en spremen: 0·50 m ²
Sekovske orgle (Štirsko), 19·6 m ² za 39 spremenov	0·50 m ²
Št. Jakobske v Ljubljani, (Malahovsky), prvotno 11·7 m ² za 24 spremenov	0·49 m ²
Djakovo, stolne orgle, (Steinmayer), 32 m ² za 52 spremenov	0·62 m ²
Franciskanske orgle v Ljubljani, (Goršič), prvotno 24·0 m ² za 32 spremenov	0·75 m ²
Uršulinske orgle v Ljubljani, (Goršič), 24·7 m ² za 30 spremenov	0·82 m ²
Zagreb, stolne orgle, (Waleker), 74 m ² za 52 spremenov ¹⁾	1·43 m ²

Spomini na Sekovo.

(Piše Fr. Ferjančič.)

(Konec).

Drugí naš učitelj pri kurzu je bil P. Mihael Horn, rojen v Oberschmeienu na Hohenzollernskem 25. oktobra l. 1859. Tudi ta veščak je v cerkvenoglasbenih krogih dobro znan, zlasti odkar urejuje „Gregorianische Rundschau“ in odkar je graška „Styria“ izdala njegov nad vse praktični „Organum comitans“ k vatikanskemu „Kyriale“. P. Horn namerava prirediti podobna spremljevanja tudi k nadaljnim vatikanskim izdajam koralnih knjig.

Učil nas je harmonizacijo koral. Kot temelj svojim izvajanjem je postavil dva glavna principa, katera nam je posebno zabičeval in od katerih se ne sme odstopiti.

Prvi glavni princip se glasi: „Spremljevanje koral mora biti absolutno diatonično“. Izključeni so torej vsi toni, ki niso lastni dotičnemu tonovemu načinu. Tako n. pr. se je treba gledé sktepné kadence pri 1. in 2. tonovem načinu skrbno izogibati tona „cis“, pri 3. in 4. tonovem načinu tona „gis“, pri 7. in 8. tonovem načinu tona „fis“ i. t. d. Še le v poigri, katera se morda dodá koralnemu petju, se sme odstopiti od tega principa. V tem oziru torej je P. Horn strožji nego Regensburžani, kajti v Haberl-Hanischevem koralnem spremljevanju n. pr. se pogostoma odstopa od tega

¹⁾ Kakor se razvidi iz gorenjih postavk, narašča s številom glasov velikost za posamezen spremen potrebnega prostora. Največ prostora seveda zavzemajo mogočni 16' basi, čez vse pa 32' spremen, ki zahteva, naj bo že odprt ali krit, sam záse okoli 2·5 m² prostora v planjavi, Principalbass 16' pa okoli 1·3 m²; temu nasproti je superoktavi 2 z 0·3 m² v izobilju zadoščeno. — Svota 1·43 m pri zagrebških orglah se bo komu zdela skoraj neverjetna, ker je uporaba prostora več ko dvakrat tolika, kakor pri djakovskih — a številke govore tako. Res so te orgle stavljene zelo ohlapno, kakor sem sam videl; in zagrebški orglar Heferer mi je vlni rekel, da se med njihovimi sapnicami skoraj lahko spreha.

principa. Ne gre se pa pri tem sklicevati na Palestrino in druge stare mojstre, pri katerih nahajamo pogostoma take sklepe, kakršnih P. Horn v koralu ne dopušča. Pozabiti namreč ne smemo, da so stari mojstri za svoje skladbe jemali le koralna temata, katera so pa potem prosto uglasbili po pravih harmonijeh.

Drugi glavni princip se glasi: „Mi ne spremljamo posameznih tonov, temveč — v kolikor je mogoče — cele notne skupine“. In s tem principom je spremljevanje koralna silno olajšano. V prejšnjih časih so bili mnogi za to, da imej vsaka koralna nota tudi svojo posebno harmonijo. To seveda je spremljevanje koralna silno obtežilo. Organist je moral biti pravi virtuoz, da je mogel gladko in brez spotikljajev spremljati težke koralne speve. Sedaj pa, ko se za melodijo dveh, treh ali več not jemlje le ena harmonija, je to mnogo lažje. Da, kolikor bogatejši so melismatični spevi, toliko priprostejša je harmonizacija. Sicer pa je treba vedno gledati na to, da se spremljevanje harmonično lepo glasi; zato je včasih bolje nekoliko odstopiti od zgoraj navedenega principa gledé notnih skupin, ako bi sicer trpelo lepo-glasje. V obče velja pravilo, da kolikor krepkejši je pevski zbor in kolikor počasneje se poje, toliko bogateje sme biti spremljevanje. Gledé basa je P. Horn posebno priporočal, naj ima kolikor mogoče mirno lego in naj nikdar ne skače v velikih postopih, ker se to ne sliši lepo. Koral naj se sicer vedno spremlja s pedalom, ker to daje petju pravo podlago; vendar najnižji toni v pedalu naj se rabijo le zmerno, ker se glasé preveč zamolklo.

Kdor hoče pravilno in lepo harmonizirati koralne speve, mora paziti v kaki zvezi so posamezne melodije med seboj, da bo potem izbral najprikladnejše harmonije.

Da smo se tudi sami vadili v harmonizaciji koralna, morali smo za domačo nalogo harmonizirati mašne responsorije, „Asperges“ in „Vidi aquam“. Na tabli pa nam je g. P. Horn harmoniziral razne težje koralne odstavke in sklepne kadence; pokazal nam je tudi več zgledov koralne modulacije, kako se brez hruma in po najkrajši poti preide iz enega koralnega tonovega načina v drugega. Kdor hoče natančneje spoznati, kako zna P. Horn preprosto, a vendar vseskozi pravilno in izborno harmonizirati koral, naj si omisli njegov že prej omenjeni „Organum comitans“.

Gledé moderne koralne pisave je bil g. P. Horn tega mnenja, da imajo prihodnost notne pike brez črtic; notna pika s črto (torej naša četrtrinka) pa naznanja, da se dotični ton zategne. Zveza posameznih skupin se zaznamuje z loki. Po tem načinu je on sam izdelal svoj „Organum comitans“; razven njega se je doslej tega načina posluževal tudi prof. Grunewald. Drugo vprašanje pa je, ali se bo res ta način notne pisave tudi splošno vpeljal. V najnovejši koralni šoli, katera je te dni izšla v Pustetovi založbi, rabi benediktinec P. Johner za koralne note osminke z repki, torej se ni oprijel notnih pik brez črtic. Sicer pa ima ta in oni način notne pisave nekaj zase, nekaj pa tudi proti sebi, in zato menda ne bo še tako kmalu edinosti v tem oziru.

V razvedrilo in v pouk, kako se po solesmeskem načinu pravilno poje koral, prinesel je enkrat P. Horn tudi fonograf s seboj. Zapel nam je fonograf nekaj koralnih spevov, n. pr. ofertorij „Assumpta est“, sekvencijo „Veni sancte“ i. dr. Spominjam se, da so se nekoč na nekem nemškem cecilijanskem zborovanju zaničljivo posmehovali takemu fonografu, ki naj bi jih učil pravilno peti koral. No, vsa lepota koralnega petja se res ne dá spoznati iz takega fonografa, zlasti ne, ako je aparat slabše vrste. Vendar popolnoma brez pomena fonograf tudi ni. Lahko se spozna iz fonografa koralni ritem in krasni „legato“, ki je k lepemu koralnemu petju tako zelo potreben.

Nekega dne nam je P. Horn razkazoval tudi cerkvene orgle. Imajo pa sekovski benediktinci v svoji baziliki nič manj kot tri orgle: ene majhne v stranski kapeli, ki se rabijo zlasti za šolske maše, ene pred velikim altarjem z 28 registri, in ene na koru z 38 registri. Te poslednje je ravno tiste dni, ko smo bili mi pri kurzu, začel postavljati orglarski mojster Matej Mauracher iz Gradca. P. Horn nam je pravil, da nameravajo spodnje orgle pri velikem altarju električno zvezati z orglami na koru, tako da bo organist pred velikim altarjem lahko ob enem igral na obeh orglah in bo tako razpolagal s 4 manuali. Električna zveza bi stala kakih 4000 kron. V koliko se je to posrečilo, mi ni znano.

Končno bi lahko opisal še izlet, katerega smo udeleženci kurza napravili na precej visoko goro Kalvarijo blizu sekovskega trga, kjer smo v prosti naravi sredi smrekovega gozda zakrožili celo nekaj slovenskih domačih; a ker bi s tem bore malo koristil koralnemu vprašanju, raje to opustim.

*Vsekako sekovski koralni kurz ni bil brez pomena tudi za nas Slovence, kajti gospodje, ki so se ga udeležili, so zapustili Sekovo polni navdušenja za tradicionalni koral s trdnim sklepom, da hočejo nadalje tudi delovati po naukih, ki so jih prejeli pri kurzu. Seme tradicionalnega korala torej je zaneseno tudi na naša domača tla. Naj iz tega pičlega semena vzraste v kratkem veličastno drevo, katero naj razproštrava svoje veje po celi naši mili domovini, da mi Slovenci ne bomo med zadnjimi, ki hočejo gledé reforme koralnega petja izpolniti sv. Očetu najsrčnejšo željo — *vivissimum desiderium*.*

Cerkvena glasba.

XI.

33. **Goller Vinc.** op. 45 A, Te Deum za 4 možke glasove in orgle (ali 4 trobila). Pustet, part. 2.40 K, vsak glas 50 vin.

Velevredna skladba glede koncepcije in tehnike, sicer moderna, vendar cerkve dostojna. Goller je jako iznajdljiv v izrazih, z njegovimi skladbami se doseže vsikdar velik efekt, kar ne velja pri mnogih cerkvenih skladateljih. Izrazitost Gollerjeva pa je naravna, enotna, ni iskana ali prisiljena. — Skladba je pripravna za številne, krepke možke zборе, recimo na učiliščih, semeniščih in bo pri natančnem izvajanju vsikdar naredila velik vtisk.

34. **Haberl**, ofertoriji za celo leto. Tega dela je izšla pri Pustetu sedaj druga sekcija I. dela, namroč št. 55—126. Part. 4.80 K, vsak glas 1.08 K. — Ofertoriji so delo najboljših

živečih skladateljev, Haberl je le urednik in izdajatelj. Zbirka tri- in četveroglasnih zborov je nekaj novega, nekaj posebnega; kaj takega ne priroma vsako leto na glasbeni trg. Možkim zborom zbirka ni, da bi se še šele priporočala, saj komaj čakajo nanjo, ker jim nudi gradiva za celo leto. Kolikor poznam naše zборе, se lahko lotijo teh ofertorijev. Toraj po njih!

35. **Deschermeier Jos.**, ofertoriji v 4 zvezkih op. 40, 41, 51, 56. Pietsch, Zuckmantel, št. Schlesien, cena partituri enega zvezka nekaj čez krono, istotako štirje glasovi.

Vsi ti ofertoriji so kratki, zelo preprosti in lahki, stavek homofonen, a resoben in cerkvi zelo primeren. Vsi so za mešan zbor. Skladbe bi dosegle večjo vrednost, da je skladatelj vsaj tu in tam uporabil imitacijo in besedilo bolj živahno razdelil med glasove; tako pa gre vse vspešoma, korak za korakom. Šibkim zborom bo to vseč in njim se priporočajo ofertoriji.

P. H. S.

36. **P. H. Sattner**, Marijine pesmi za mešan zbor in orgle. V Ljubljani 1906. Partitura K 1.80, glasovi po 50 vin. Založila Katoliška bukvarna. Tisk „Senefelder“ v Gradcu.

Z velikim veseljem sem pregledaval te najnovejše Marijine pesmi, ki so te dni izšle v prav lični obliki. Sicer sem od velezaslužnega gospoda skladatelja že naprej pričakoval, da tudi v tej zbirki ne bo hodil po navadnih, že obhojenih potih, kajti to ni njegova navada, vendar me je presenetil velik napredek, ki se kaže v tem delu; vidi se, da se je g. skladatelj temeljito bavil s kontrapunktom. Marljivi pevski zbori, ki res hrepene po napredku, bodo gotovo hvaležni g. P. Hugolinu, da jim je oskrbel tako lepo zbirko Marijinih pesmic.

Vseh pesmi v zbirki je 10, in sicer 4 so „a capella“, 6 pa s spremljevanjem orgel. Najlažja je št. 3. „O gospa moja“, ki je le dvoglasna. Lahkim prištevam tudi št. 1. „Kraljica maja“, št. 2. „Zapojte strune“, št. 5. „Kraljica miru“, ki bo gotovo ugajala tudi preprostim zborom, in št. 10. „Marija pomočnica“, ki se posebno lepo konča z večkrat ponavljano milo prošnjo „Smiluj se“. Srednjetežkim je prištevati št. 4. „Hrepenenje po Mariji“ in št. 9. „Prošnja do Marije“. Nekoliko težje, toda biseri zbirke so zapored št. 6. 7. in 8. V št. 6. „Mati sprave“ postopata po kratki predigrji sopran in bas v kanonični obliki, na kar se jako efektno oglasi ves zbor. Št. 7. „Brezmadežni“ je jako umetna skladba; pričinja se s kontrapunktičnim dvospevom za sopran in alt, nadaljuje zbor, kateremu je delo zelo olajšano s spremljevanjem na orglah. Št. 8. „Slavospev Mariji“ je res vzvišen, veličasten spev, s katerim bodo boljši pevski zbori dosegli velik uspeh. Lepo so vpleteni v to številko kratki, kontrapunktični dvospevi za sopran in tenor ter za alt in bas. Sicer pa ima tudi v tej skladbi zbor zdato oporo v spremljevanju na orglah.

Omenil bi še, da na drugi strani v tretjem taktu zadnje vrste se je lahko izogniti paralelnim oktavam med altom in basom na ta način, da se tretja nota za alt glasi „a“, za tenor pa „cis“. Na strani 14. naj se v zadnjem taktu predzadnje vrste popravi tiskovna pomena v basu, kjer mora namesto „cis“ stati „e“.

Ako je v zbirki par številčk nekoliko težjih, naj se jih pevovodje nikar ne zbojé. Pač slabo spričevalo za pevovodjo, ako sega vedno le po tem, kar je najlažje, če prav nima nobene muzikalne vrednosti. Tudi v cerkveni glasbi je treba napredovati. In k takemu napredku bodo brez dvoma pripomogle tudi te Marijine pesmice, katere naj bodo s tem vsem našim cerkvenim pevskim zborom kar najtopleje priporočene.

Fr. Ferjančič.

Dopisi.

Gorica. — Kakor je bilo določeno na zadnjem občnem zboru Cecilijinega društva v Gorici, se je vršil vsled prizadevanja takratnega predsednika, sedaj prevz. kneza in nadškofa dr. Sedeja, od 20. do 23. svečana koralni kurz, oziroma podučevalni tečaj v prostorih slovenske čitalnice v Gorici, za kar bodi slavnemu odboru izrečena iskrena zahvala.

Obisk je bil dober, vsak dan približno 25 udeležencev; obisk bi bil gotovo številnejši, da se je vsaj nekoliko prej za gotovo vedelo, kdaj se bo prireditev vršila. No, pa je bilo zanimanje tem večje. Dal Bog, da bi bili tudi uspehi primerni!

Glavni namen kurzu je bil, seznaniti se s tradicionalnim koralom, slišati njega lepoto, spoznati njegovo prednost, imenitnost; in to smo dosegli. Pripomogla sta k temu vlč. g. Fr.

Trop, stolni kapelnik v Mariboru in vlč. g. Fr. Kinovec, kaplan v Predosljah, ki sta se s hvalevredno požrtvovalnostjo potrudila v Gorico in nam bistrila pojme o tradicionalnem koralu. Bog jima povrni obilni trud!

V tem poročilu se omejim le na koralno petje; tega sem se najbolj veselil in sicer ne zastoj. — Otvoril je tčačaj prevzv. knez-nadžkof dr. Sedej s prisrčnim nagovorom na udeležence; na to so sledila predavanja, kjer sta gospoda razvijala nauke o koralu teoretično in praktično. Vsak dan je bilo po 8 ur predavanja; gotovo veliko število; bilo je pač umestno, da so se razpravljali tudi drugi predmeti n. pr. harmonija, podučevanje petja, orgle, liturgika. Da sta se preč. g. Kokošar in g. Fajgelj v svoji stroki pokazala mojstra, komu to ni znano? Hvaliti ju, bi se reklo vodo nositi v morje.

Vseh posamnosti zlasti o petju opisovati ni mogoče, ni moj namen; sicer tudi ni potrebno, zakaj mnogo pravil tradic. petja se nahaja v poročilu vlč. g. Ferjančiča v „Cerkv. Glasb.“ Sploh je treba kaj takega slišati, in vsakdo se mora navdušiti za tako petje, če ima le kaj sreča in volje. Zlasti z g. Tropom se je dalo kaj lahko peti; sicer pa — odkrito povedano — meni in drugim se je zdelo, kakor da je on sam pel; drugi nekako za njim, ali bolje povedano: drugi smo ga zadrževali.

Napredek v petju je bil jako dovoljen; to kažejo slovesne večernice in pa koralni Requiem v cerkvi sv. Ignacija; petje je navzočnim zelo ugajalo, kar so mnogi odkrito priznali; obe božji službi je opravil prevzv. knez-nadžkof. Po končanih predavanjih so se udeleženci poklonili Nj. Prevzvišenosti, ki je slehernemu podaril kako koralno knjigo v spomin. Po stari navadi so se dali tudi fotografirati.

To so nekako glavne poteze koralnega kurza. — Kakšen uspeh je imel, kakšen sad bo obrodil? Marsikdo si je domišljeval, kako težak bo trad. koral; tega pomisleka udeleženci gotovo več nimajo. — Nekaterim se zdi škoda lepih knjig prejšnje izdaje; zakaj ne bodo več za rabo. No, takaj jih ni bilo mnogo v rabi; upamo, da se nove izdaje bolj udomačijo! — Res, da je v petju, če je sami izvajamo, opaziti neka neokretnost, seveda pri nas, to pa zaradi tega, ker smo vajeni tistega potegovanja in pa — kričanja! Kakor hitro pa se dobi gladki, lahki tempo in se tudi dinamika kaj upošteva, tedaj pa bo vse drugače.

Gotovo je, da so udeleženci pridobili mnogo koristnega o koralu. Nekdo se je izrazil, da je v teh dneh več „profitiral“, kakor drugače pri podobnem poduku celo leto. Tu in tam so gotovo ostale še kake praznote, marsikaj je morda še nejasno, nekaj se bo gotovo pozabilo, stare razvade se bodo vrnile, in . . . konec, uspeh vsega tega, tolikega truda — nič? Oh, nikar tega, nikar tako! Ledina je izorana, zemlja zrahljana, seme položeno. — „Ego plantavi, Apollo rigavit, Deus autem det incrementum intercedente s. Caecilia“. Začetek je storjen, a ni rečeno, da je to že vse; treba je nadaljevanja v podobnih kurzih in v zasebnem učenju. Iz lastne izkušnje vem, koliko koristi prilika, večkrat slišati teoretično in praktično predavanje koralnega petja. Mnogo je sedaj jasno, kar prej ni bilo, sedaj lahko, kar se je prej zdelo težavno.

Ni sicer prijetno, prirejati take kurze, a je dobro, koristno, potrebno, in dobra, sveta stvar to zahteva. Zato sem prepričan, da se nam bo nudila še večkrat taka prilika, ali vsaj kmalu. Mislim, da se vlč. gospodoma nismo zamerili, da nas imata v blagem spominu. Smemo tedaj upati, da zopet pohitita v solčno Gorico, da v zrahljano zemljo zopet položita seme, če bi morda kje usahnilo, da porujeta ljuliko, da nas prideta navduševat za lepe, svete melodije; da — tedaj se dam tudi jaz fotografirat in s poročilom v „Cerkv. Glasb.“ ne bom toliko časa odlašal kakor sedaj.

P. A. V.

Iz Idrije, 29. aprila. — Že dalj časa ni bilo kakega dopisa iz našega mesta, in vendar bi imeli marsikaj poročati ravno o cerkvenem petju. Konservativni smo do skrajnosti glede pevskih vaj, ker jih brez tehtnega vzroka nobenkrat ne opustimo, a naprednjaki smo skozin-skoz, da je vedno kaj novega, mičnega. Zato imamo bogato zalogo raznih motetov, nad 20 latinskih maš, zadnji čas smo se naučili novo Pogačnikovo in dve Gruberjevi.

Vrhunec našega petja je pa veliki teden. Matutinum poje ves možki zbor vse tri dni pred altarjem. Na eni strani pomnožen kvartet, na drugi strani cel zbor. Pojemo vse psalme čveteroglasno, vse tri lamentacije, Benediktus in letos dvakrat Palestrinov „Miserere“ in enkrat Foersterjev.

Veliki petek zvečer se ves zbor poslovi od Najsvetejšega v božjem grobu z dolgim programom. Od 7.—8. ure smo letos peli 12 pesem sicer različnega sestava, a iste vsebine za tak tragičen dan. Vrstili so se mešani zbori z možkimi in ženskim trospevom. Našteli smo isti večer 10 sopranov, 11 altov, 8 tenorjev in 14 basov. Da pa nismo zastoj prepevali, smo videli iz cerkve grede. Velika prostorna cerkev je bila do zadnjega kotička polna vernikov. Sicer ni naš namen, se skazovati, vendar dobro dane pevce, če opazijo mnogo slušateljev, saj v tem obstoji vse odobravanje in priznanje. Ta ura petja se je vpeljala še le v novejšem času, tedaj so ljudje večinoma le radi petja prišli v cerkev. Na velike praznike imamo slovesne „Vespere“. Menjevaje s kvartetom pred altarjem se vrsti zbor na kora pri psalmih, himnus poje včasih tudi mešani zbor, sploh se vrše liturgično, natančno po cerkvenih predpisih.

Ker imamo tako mnogoštevilen zbor, se ni čuditi, ako pridejo med pevce kake izpremembe. Letos so nam pri vojaškem naboru potrdili 3 pevce in že prej smo imeli 4 v vojaški suknji v Ljubljani. Tako bo de letos kar 7 pevcev našega zbora služilo cesarju. To je gotovo dokaz, da imamo krepke fante. Ko se čez leta povrnejo v naš krog, jih bomo z veseljem sprejeli, a vrzel, katero soj nam napravili, bomo zadelali z novim naraščajem. Ker se vse na svetu izpreminja, ne more v tem oziru izjeme delati pevska skupina. A potrebno je vedno iskati in vežbati novih moči, da se vse ohrani v primernem številu. To napravlja sicer veliko naporenega dela, a nazadnje uspeh poplača obilno ves trud. Saj ravno pevovodja in pevec mora imeti nekaj ideala, da se ne ustraši precej vsake zapreke, da ne vpraša takoj: koliko pa to nese, kaj imam dobička od tega? Žrtva za dobro stvar, zavest da sem storil svojo dolžnost in nazadnje točno proizvajanje naučenega materiala, to je idealno plačilo cerkvenemu pevu. In hvala Bogu, ta zavest prešinja naš mnogoštevilni pevski zbor in zato smo z uspehom vsi prav zadovoljni.

y.

Cerkveni molitvenik.

Prav razveselil sem se, ko sem ga dobil v roke. Torej bo vendar enkrat nastala edinost v molitvah med Slovenci.

Pet slovenskih škotij se je sporazumelo in vseh pet je potrdilo besedilo tega molitvenika, ki se more zanaprej le v sporazumu vseh petero škotij preurediti. Na tem mestu zato opozarjamo na ta molitvenik, ker se morajo tudi komponisti držati tega besedila, ki ga ima molitvenik, in pa zato, ker je vanj sprejetih tudi nekaj koralnih napevov in sicer tradicionalni koral. Ker tiskarna nima koralnih tipov, zato so prepisani z modernimi notami. Opozarjamo na to, da vsaka nota toliko velja, kakor v moderni glasbi. Note enake po obliki, se morajo tudi vse enako dolgo peti. Osminke so vse enako dolge, četrтинke se pojo približno še enkrat tako dolgo.

Paziti je treba, da se dobro akcentuira (naglaša) in da se v skupinah, kjer pride več not na en zlog, povdari prva nota, ne pa najvišja, kakor je bilo dozdaj v navadi.

Ker se marsikje pojo litanije vseh svetnikov sv. Marka dan in Križevni teden koralno, zato bo prinesel „Cerkveni Glasbenik“ tudi te litanije po tradicionalnem načinu prepisane v moderne note.

Fr. K.

Razne reči.

— G. Josip Bervar, bratranec g. Karla Bervarja, doma iz Motnika na Kranjskem, je delal na Dunaju 25. in 26. aprila državni izpit iz literarne in glashbene zgodovine, petja, harmonije, kontrapunkta in orgel za pouk na c. kr. učiteljskih in srednjih šolah z nemškim učnim jezikom, in je vse dobro dovršil. Gospodu rojaku prav iskreno čestitamo, želeč, da bi bil tudi kmalu na kaki srednji šoli kot učitelj petja in glasbe nastavljen.

— Podporno društvo organistov s sedežem v Celju je poslalo na ministerstvo notranjih stvari v družbi čeških organistov prošnjo za ureditev plač organistov. Enako prošnjo je odposlalo tudi Cecilijino društvo v Ljubljani in vodstvo ljubljanske orglarske šole.

Današnjemu listu je pridejana 5. šte. prilog.

Odgovorni urednik lista dr. Andrej Karlin. — Odgovorni urednik glash. priloge Anton Foerster.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiskala Zadružna tiskarna v Ljubljani.